

Tudi rastlina težko
umira

Anglež Bernard Shaw je, kakor znano, prepričan rastlinojedec (vegetarijanec), nokoč pa vendarle ni napravil nobene besede iz sebe, da bi zagovarjal svojo pripadnost k temu gibanju z običajnim razlogom, da so tisti, ki meso jedo, ubijalci in mučitelji živali. To je bilo tedaj, ko je obiskal pred kratkim umrlega slovitega industrijskega rastlinkega raziskovalca Jagadisa Chandra Bosea. Ta mu je po svojih umnih raziskovanjih predvajal krče zeljate glave, ki so jo bili pravkar odrezali. Bose je angleškemu pisatelju tedaj na oko dokazal, da ni smrt takšne zeljne glave nič manj razburjiva nego smrt kakšne krave. Če imajo rastlinojedci prav, da je z mesojedstvom izružena grozovitost proti govedu, praščem, perutnini itd., tedaj bi bilo pravično, da bi to svojo obtožbo naslovil tudi nase, kajti rastlina je prav tako težko umreti kakor žival. A če bi ljudje izbirali svojo hrano izključno s takšnih stališč, kaj naj bi potem jedli?

Življenje lastovice

S svojim hitrim in neprestanim letanjem in s svojo veliko skrbjo do mladičev nas lastovke privabljajo, da jih kaj radi opazujemo. V poletju jih vidimo, kako od ranega jutra hite in iščejo hrane zase in za svoje mladiče. Njihovo dnevno delo je ogromno. Ugotovili so, da par lastovic prinese v teku ene ure v gnezdo 20 krat hrano. V enem dnevu prinesejo 640 krat. Če vsaka ptica prinese vsakokrat enega komarja ali muho, je to že 640 komadov. Samo stari pojedjo dnevno gotovo do 600 škodljivih žuželk. Dnevna potreba lastovičje družine znaša potemtakem 1840 žuželk. Na mesec bi to zneslo 55.200, a vse leto 160.000 žuželk. In to samo ena družina! Če bi v eni vasi bilo samo sto parov lastovk, bi te uničile 16 milijonov komarjev, muh in drugih nepotrebnih žuželk.

Ukradena nevesta

Reimnichlova povest podomačena

5

»Moj Bog,« se je dekletko streslo, »potem bo nesreča tu in ti boš z menoj vred v sramoti.«

»To mi je čisto vseeno. Če tebe imam, mi drugo ni mar.«

»Saj ne bova več kakor en dan skupaj; potem me bodo odtrgali od tebe in odpeljali...«

»Če naju zakrament združi, sva pred Bogom in pred ljudmi zvezana in noben h... naju ne more razdružiti.«

»Tonč me bo spravil pred sodnijo. Obsodili me bodo in zapri.«

»Saj ne bova čakala. Namislil sem si nekaj in, če nama uspe, bo vse dobro.«

»Kaj si si namislil? Hanzej, povej!«

»Poroko nastaviva za eno uro prej, kakor je pri nas navada. Ko pojemo, boš ti izginila.«

»Moj Bog, kam pa?«

»Najprej v Trbiž k tvojim znancem. Tam te bodo gotovo lepo sprejeli.«

»V Trbižu — seveda! Toda moj potni list ni več veljaven.«

»Dala ga bova podaljšati. Tudi za pot ti bova vse pripravila.«

»Hanzej, saj ni mogoče, da uidem. Svati in tudi drugi bodo vendar zapazili, če ubežim. Nastal bo direndaj in ujeli me bodo.«

»Kar meni pusti to skrb! Zdaj še sam ne vem prav, kako bom vse uredil. Vse si bom še natanko premislil, drevi pa pridem k tebi dol, da ti vse povem in razložim.«

»Ti pa pojdeš z menoj, kajne? Kajne, da pojdeš?«

»To pa nikakor ni mogoče, že zaradi tvoje varnosti ne — in tudi zaradi najine prihodnosti ne.«

»Hanzej, bojim se, če bom morala sama bežati.«

»Nikar se nič ne boj — saj si pameten in korajžen deklič.«

»To je vendar strašno: komaj bi se vzela, pa bi se že ločila. Niti en dan ne bi bila skup.«

»Dokler ti nisi na varnem, midva itak ne bi mogla biti mirna in srečna. Jaz pa drugega ne vem, da bi te najhujšega obvaroval. Ta hudimanski Tonč bo gotovo že kar v torek po poroki dirjal na sodnijo. Če le kako uro predolgo odlašava in oklevava, utegne biti vse prepozno.«

»Ti moj ljubi Bog, kako žalostna poroka bo to: vzela se bova, rada se imava, pa še tisti dan se bova ločila!«

»Leja, saj si že marsikaj hujšega prestala pa boš tudi to. Glavna reč pa je, da sva mož in žena in zvezana za večne čase.«

»Toda morda vse življenje ne prideva več skup.«

»Leja, le zaupaj mi! Bova že spet našla drug drugega in potem bova še bolj srečna.«

»Kje pa? Kdaj pa?«

»Čez kak mesec že, čez pol leta, v enem letu pa prav gotovo.«

»Kako se bo to zgodilo?«

»Le zanesi se name!... Koj ko prideš čez mejo, da boš na varnem, mi pošlji pošto, da bom vedel, kje si! Jaz pa ti bom pisal, kaj se je med tem tu zgodilo.«

»Toda, Hanzej, s pisanjem in z naslovom se bom vendar izdala!«

»Seveda morava biti previdna. Pisati si smeva le pod izmišljenim imenom. O tehle rečeh se bova še prej pomenila.«

»Kaj pa boš ukrenil, da se spet snideva?«

»Tega ti zdaj še ne morem reči, ker ne vem, kako se bo kaj naprej pletlo. Če bi ti ne mogla sem nazaj, tedaj bom prodal svojo hišo, Tina pojde v samostan, midva pa si na tujem ustanoviva svoj dom.«

»Kaj? Zaradi mene, Hanzej, hočeš zdoma in na tuje?«

»Leja, kjer si ti, tam je moj dom.«

»O Hanzej, ljubi, kako si dober!« je dekletko ihtelo. Hanzej je mimogrede stopil k oknu, pa se je naglo spet umaknil in dejal:

»Leja, iti moraš. Pri črešnji spodaj prihaja ž Tina.«

»Da, iti moram,« je odvrnilo dekletko in naglo vstalo. Še enkrat ga je z očmi objela in ga vsa žalostna pogledala.

»Hanzej, tako strašno težko mi je pri srcu,« je zastokala.

»Le pogumna bodi, premaguj se!« jo je opominjal. »Nihče ne sme videti, da nisi srečna nevesta.«

»Oh, saj srečna sem, da le tebe ne izgubim.«

»Torej korajžo! Pa solzike obriši!«

Segla je v kropilnik pri vratih in pokropila njega in sebe z blagoslovljeno vodo:

»Hanzej, saj se danes še vidiva, kajne da?«

»Da, drevi. Na svidenje!«

Ko ji je odklenil, se je zmuznila skozi vrata, švignila ob hiši na gornjo stran in zavila po velikem ovinku ter se počasi vrnila na vas.

IV.

Veliki Lojz in Črni Peter si nista bila prav čisto nič podobna možakarja, ali prijatelja sta si bila pa taka, da sta se drug drugega držala kakor hlače pa — no, kakor hlače pa noge.

Če je rdečelasi Lojz, ki ga je bilo le za nekaj centimetrov manj kakor dva metra, kje stal, je bil gotovo trdo zraven njega tudi Peter, ki pa je segal prijatelju s svojo črno kodrasto glavo jedva pod pazduho.

Če je Lojzov ostri nos na sredi suhega, podolgovatega in gladko obritega obraza okoli oglov vohal, ni minulo pet minut in že se je prikazala Petrova čokata postava in v okroglem rjavem obrazu so se nad črno kocinasto goščo in tolstim, topim nosom hudomušno zasmehljale črne oči.

Če je Lojz s svojimi drobnimi suhljicami stopiceljal kje po vasi, je za njim gotovo lomastil Črni Peter kakor medved: comp — comp — comp.

Ta dva sta bila zmerom skup; skup sta klečala in sedela v cerkvi; skup sta pila v gostilni; skup sta hodila in romala in rajžala todi in povsodi.

Ali prijateljstvo njuno se ni kazalo v blagi, krotki zastopnosti, ampak v večnem prepiru in špetiru. Veliki Lojz je bil namreč take vrste človek, da se je za vsako reč na moč ogrel in da je zaradi najmanjše stvari vzkipel in vzrojil, ali hitro se je spet umiril. Navihani mali Peter pa si ni vedel večjega veselja kakor svojega vihrovega prijatelja zbadati, za norca imeti in ga dregati — prav kakor drega paglavec sršenovo gnezdo.

Tako je bila večna vojska med njima.

Če pa se je kdo drugi hotel med nju vtakniti, sta takoj prišla skup in sta ga z jezikom in — če je bilo treba — tudi z rokami in nogami takoj postavila pod kap.

Lojza in Petra, ki sta tudi pela pri moškem zboru in s katerima si je bil Hanzej že dolgo dober, si je naprosil za torek za moža.¹

Tisti dan pred poroko je proti večeru prišel Peter k Lojzu v njegovo delavnico. Lojz je bil namreč ključavničar, pa se je poleg ključavničarije, s katero ni bilo Bog ve kaj, pečal še s to in drugo umetelnijo: popravljaj je ure, dežnike, radijske aparate in kar je še takega bilo. Priden je bil, spreten tudi, tako si je zaslužil še kar lepe denarce. Peter je bil upokojen železničar; pokojnine je imel 140 šilingov², nekaj pa si je zaslužil še na žagi, kamor je hodil pomagat. Danes je bil posebno dobre volje.

»Bog ga daj, gospod mojster!« je dejal, ko je primancal skozi vrata, in že segel po kolescu, ki je ležalo poleg ure na mizi.

¹ Mož = poročna priča.

² Nekaj nad 1000 dinarjev.